

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio II. Quidditas gratiæ habitualis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

Solutio
primæ du-
biationis.

Ad primam Respondeo quod licet ante Concilium non fuerit fortasse de Fide quod datur in omnibus iustis aliquid intrinsecum & inherens animæ, per quod iustificemur, post Concilium tamen certa omnino est, & Catholica hæc veritas, ut recte Authores citati docent. Si qui autem videntur cum Vasque negare quod id sit de Fide, illi de sola loquuntur forma permanente, sed non dicunt tamen unquam quod homo iustificetur per aliquid pure extrinsecum, quia hoc hæreticum prorsus esset.

Solutio
secundæ.

Ad secundam Respondeo magnam esse inter diuinum & nostrum amorem differentiam. Primum, enim nostrum præcedit ratio in eo qui amatur propter quam diligitur, amor enim noster inuenit quod amet non autem facit; at diuinus amor non sic, non enim in amato rationem inuenit amandi, sed ipse amabilem facit hominem & amat: ut igitur Deus hominem supernaturali amore diligit, nullum præcessit in eo bonum supernaturale, sed ipse amando facit. Vnde Augustinus in expositione epistolæ ad Romanos exponens illud: *Dilectis à Deo*, recte annotat, dictum non esse (diligentibus Deum,) sed, dilectis à Deo, quia enim dilecti sunt propterea diligentes fiunt. Deinde alterum discrimen est inter amorem diuinum & nostrum, diuinus enim semper efficax est, quia nos diligendo facit nos dignos suo amore, qui prius dilexit indignos, non datur ergo gratia nobis ut Deus nos amet, sed datur quia nos amat.

Tertiæ.

Ad tertiam Respondeo magnum discrimen esse inter bonitatem & malitiam, nam ad illam certum est multo plura requiri quam ad istam, unde mirum non est quod per actum malum præteritum & non condonatum constituamur reuera mali & peccatores, quamvis per actum bonum præteritum & non retractatum, non constituamur iusti, & dilecti à Deo. Deinde quando nos Deus amat, facere nos potest reuera bonos, quando propter peccata nos odio habet, non potest efficere nos malos. Christus totius iustificationis causa est meritoria, & hoc vnum colligitur ex omnibus illis Scripturis quibus sectarij fulciunt errorem suum de iustitia Dei, & Christi nobis imputata.

SECTIO II.

Quidditas gratiæ sanctificantis.

S. Thom. quæst. 10. art. 2.

EX hæcenus dictis liquet gratiam illam quæ efficitur formaliter iusti, esse qualitatem aliquam realem inherens animæ, atque adeo illam esse spirituales & supernaturales, alioqui non inhereret animæ, neque ratio esset ob quam digni essemus Dei amore supernaturali; nunc ut explicetur quid illa sit, dicendum primum est de distinctione illius ab actibus supernaturalibus, siue utrum qualitas illa sit permanens in anima, an verò transeat cum ipso actu. Secundum, de distinctione illius ab habitu fidei, & ab habitu charitatis. Tertium, quale sit proprium eius munus, & verus effectus formalis.

§. I.

Utrum gratia sanctificans sit qualitas permanens an verò solum actus supernaturalis.

Sensus
quæstio-
nis.

Multi Catholici Doctores cum Vasque *disp. 203.* fatentur certum quidem esse quod quilibet homo iustus siue paruus fuerit, siue adultus, iustificatur permanenter per qualitatem habituales impressam

anima, sed negant tamen esse de Fide quod adulti extra Sacramentum iustificentur per lique habitum permanentem infusum, non autem per solam contritionem, & dilectionem Dei super omnia, nam quamuis id certum sit de illis qui iustificantur in Sacramento, non repugaret tamen Concilio qui diceret adultum iustificari extra Sacramentum dilectione Dei super omnia. Quæ difficultas soluta manere posset ex iis quæ tertia parte disputata sunt de contritione. Vbi ostensum est illam non esse formam quæ expellatur peccatum formaliter.

Ratio tamen dubitandi breuiter primum est, quia non est necessaria forma permanens ut homo iustificetur si contritio & dilectio super omnia sufficere possit ad expulsionem peccati, sufficere autem, colligi potest ex Scripturis & probari ratione, dicitur enim in Scriptura quod: *Multitudinem delictorum operit charitas*: Deinde *qui Deum diligit vnu spiritus est, manet in Deo & Deus in eo*, diligit ut amicum: Imò si homo habens peccatum mortale subito raperetur ad videndum Deum, sine infusione gratiæ habitualis, ille mundaretur haud dubie à peccato, non enim esse posset summè miser & summè beatus, non posset autem mundari aliter à peccato quam per actum charitatis, ergo actus ille sufficit ad iustificationem.

Secundò, definitio Concilij Tridentini non facit rem esse de Fide magis quam Scriptura, si non loquatur clarius quam Scriptura, dicatque formam iustificantem esse aliquid permanens, non videtur autem Concilium dicere id clarius quam Scriptura licet dicat Concilium gratiam istam esse aliquid permanens & intrinsecum, nullibi tamen dicit eam esse aliquid permanens ad modum habitus.

Tertiò, non videtur necesse ponere qualitatem. Ii quæ physicam, cur enim sufficere non potest connotatio aliqua noua, & ens morale.

Dico primum, formam quæ homo iustus formaliter constituitur, esse qualitatem permanentem, ab actibus ipsis distinctam, idque non esse certum duntaxat Theologicè, sed etiam esse prorsus de Fide.

Prima pars, quod forma sit permanens, & habitus impressus animæ ab omnibus admittitur probatque potest ex omnibus illis Scripturis quibus eius existentia probata est, nam verbi gratiæ dicitur 1. Ioan. 3. quod *Omnis qui natus est ex Deo habet semen ipsum in se manens*: Semen autem hoc quo diuinum in nobis esse nascitur, dixi esse gratiam quæ asseritur à S. Ioanne non esse aliquid subito transiens, sed stabile ac permanens. Dicitur per eam habitare in nobis Spiritus Sanctus, & corda nostra constituere templa sua & sacraria: inhabitatio verò dicit permanentiam unde gratiam hanc vocat Augustinus gratiam inhabitacionis, quo modo non ubique fit Deus, qui per regenerationis gratiam est ubique. Dicitur etiam diffundi gratia in cordibus, imprimi, regenerare, renouare, esse signaculum & vnguentum. Deinde probatur illis omnibus argumentis quibus ostensum est contritionem non esse id quo peccatum formaliter expellitur, sed meritorie solum & dispositiue ut videtur tradi expresse in Trident. *sess. 6. cap. 7.* ut ostendi alibi.

Secunda pars asserens id etiam esse certum ex Fide docetur à Bellarmino *lib. 1. de gratia cap. 1.* Suarez *lib. 6. cap. 3.* Valentia, & Vega, contra Vasquem, Sorum, Canum, Medinam, qui sola certitudine Theologica sunt contenti. Probatque quia Concilium Tridentinum loquitur indifferenter de omni iustificatione tum paruulorum tum adultorum tum ea quæ fit per Sacramentum, vel per eius votum, sed iustificatio paruulorum & illa quæ fit in Sacramentis fit per aliquid permanens, ergo iustificatio de qua loquitur Con-

Prima ra-
tio dubi-
tandi.

Secunda.

Tertia.

Assertio
bipartita.Probat
prima pars.Probat
secunda
pars.

lium sit per aliquid permanens non autem per actum transeuntem; nullibi enim Concilium duas ponit formas iustificantes, cum tamen eo loco dicat quod causa formalis iustificationis est iustitia Dei quâ nos iustos facit, asseritque illam diffundi in cordibus eorum qui iustificantur, & ipsis inhaerere si enim non de omni iustificatione Tridentinum loqueretur, non posset probari ex eo loco, quod adulti iustificarentur semper per aliquid intrinsecum & inhærens.

Solutio
primæ du-
bitationis.

Ad primam Respondeo satis constare ex tractatu de contritione, quod dilectio super omnia sufficit ad iustificandum dispositiue, non autem ad iustificandum formaliter.

Secundæ

Ad secundam Resp. doctrinam illam de forma iustificante multò clariùs explicatam esse in Concilio & distinctiùs quàm in Scriptura, non enim dicit tantum gratiam hanc diffundi, sed inhaerere, produci per Sacramenta. Vnde licet quoad rei veritatem doctrina illa semper certa fuerit, promulgatio tamen eius post Concilium facta est euidentior.

Tertiæ.

Ad tertiam Respondeo gratiam non esse connotationem aut ens uerale, alioqui non deberent ei tribui effectus formales physici, regeneratio, renouatio, vnctio, signaculum.

S. II.

Verum gratia sanctificans sit qualitas distincta ab habitu charitatis.

Sensus dif-
ficultatis.

Habeo ex hæcenus dictis quod gratia ista iustum formaliter reddens hominem qualitas est realis & permanens, quæ nunquam disiungitur ab omnibus habitibus virtutum ut dicitur *scilicet* 4. Difficultas autem nunc est utrum illa sit vnus aliquis ex illis habitibus per quos efficiuntur immediate actus virtutum, an aliquid ab omnibus distinctum & illis prius, eo modo quo anima est prior potentiis operatiuis, & prima illarum radix. Censent Hæretici huius temporis gratiam hanc non esse aliud quàm fidem, contra quos dicitur in sequentibus. Quod autem illa nihil sit distinctum ab habitu charitatis censent plures à Catholicis Theologis volentes qualitatem hanc gratiam vocari quatenus facit nos diligere à Deo, charitatem autem quatenus facit Deum diligere à nobis. Quæ duo semper coniuncta sunt.

Ratio pri-
mæ dubi-
tandi.

Ratio dubitandi est primò, quia frustra distinguetur qualitas hæc ab habitu charitatis si nihil omnino tribuit Scriptura gratiæ, quod non tribuat charitati, nihil autem tribui vni quod non tribuatur quoque alteri, probari facile potest: nam gratia dicitur constituere Dei filios, hoc autem charitatis esse munus proprium dicitur 1. Ioannis 3. *Videte qualem charitatem dedit nobis Pater ut Filij Dei nominemur & simus.* Gratia diffunditur in cordibus & efficit sanctos, id ipsum charitati tribuitur Roman. 5. *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris: gratia regenerat,* 1. Ioan. 4. *Omnis qui diligit ex Deo natus est,* gratia facit nos à Deo diligere, ego diligentes me diligo inquit Sapientia cap. 8. Prouerb. 8. eadem ex Augustino proferri possent, qui charitati tribuit omnes effectus gratiæ proprios, ait enim illam esse perfectam iustitiam, per eam separari filios Dei à filiis perditionis, eam esse eminentissimam inter omnia, nullum esse isto Dei dono excellentius.

Secunda.

Secundò, videtur idem indicari in Tridentino *sess.* 6. cap. 7. ubi dicitur iustificationem in nobis fieri dum sanctissimæ passionis merito, charitas Dei diffunditur in cordibus nostris, deinde dicitur, quod in iustificatione accipit homo Fidem, Spem, Charitatem, nulla facta mentione illius gratiæ: & cap. 10. docet quod incrementum iustitiæ ab Ecclesia postulatur, dum ita orat da nobis Fidei, Spei, & Charitatis augmentum.

Tertiò, rationes optimæ idem probant, quia illud solum est gratia, quod solum intime nos cum Deo vnit, hoc sola facit charitas, non enim coniungi Deo possumus nisi per operationem, quæ etiam sola participamus naturam diuinam. Deinde illud gratia est quod facit nos Deo dilectos & diligibiles, hoc facit charitas quæ efficimur verè recti & digni Dei amicitia. Denique nunquam separantur charitas & gratia, ergo nihil est necesse ponere inter illas discrimen: imò inter omnia Dei dona perfectissima charitas est, ut habetur ex Apostolo, ergo illa est gratia, quæ nihil est sublimius in toto ordine supernaturali.

Assensio
secunda.

Dico secundò, probabilius esse quod gratia sanctificans est qualitas distincta realiter ab habitu charitatis, residens in substantia ipsius animæ, tanquam primaria forma vitæ supernaturalis, & radix omnium habituum supernaturalium. Ita docent cum S. Thomas art. 3. Suarez lib. 6. cap. 12. Sotus, Valentia, Thomistæ omnes, contra Scotum, in secundum distinct. 27. quæst. unica: Bellarminum, lib. 1. de gratia cap. 6. & magis fauere videtur Vasques disp. 198.

Probat
ex modo
loquendi
Scriptura.

Ratio autem peti primo potest ex modis quibus utitur Scriptura loquens de gratia, dicimur enim per gratiam fieri consortes diuinæ naturæ, non autem solum operationis; dicimur Filij Dei, dicimur nasci & regenerari propter vitam diuinam, & esse supernaturale quod nobis datur, sed per solam dilectionem non habemus participationem naturæ diuinæ ut est natura & radix intellectus, sed eius solum operationem participamus, amor enim Dei non est natura Dei neque amor natiuitas est noua, ergo gratia sanctificans non est sola charitas. Secundò idem colligitur ex doctrina sancti Dionysij cap. 2. *Ecclesiastica Hierarchia parte prima.* ubi explicans progressum vitæ spiritualis in nobis & generationis diuinæ, omnino illam distinguit à charitate, eo modo quo potentia operatiua supponunt animam, dicit enim in primis quod ut diuine operemur, necessaria est sacratissima illa & ineffabilis operatio quæ diuinus in nobis stans efficitur, Deinde addit, si enim diuinus stans diuina natiuitas est, nunquam ille fiet ex his quæ à Deo tradita sunt, neque operabitur qui nec diuinum hunc statum consequutus est. An verò nobis quoque ipsi non dicimus, prius esse necessarium humanæ vitæ statum, ut sic demum possumus humana operari, & concludit: *Vnumquodque ea solum agit quæ status sui sunt,* quasi diceret nos per gratiam constitui debere in statu quodam supernaturali & diuino, hoc autem non posse fieri quin detur in nobis aliquod fundamentum, & veluti forma talis vitæ, vnde postea profuant potentia, ac operationes diuinæ.

Ratio à
priori.

Secundò, in eo principio fundatur ratio à priori quæ utitur S. Thomas quod virtutes infuse supponere debeant naturam quandam & formam supernaturalem, cui connaturales sint illæ potentia: virtus enim est dispositio perfecti ad optimum, id est subiecti quod perfectum est ad operationem optimam & connaturalissimo modo faciendam, vnde arguetur, prior debet esse in vita spirituali & diuina, forma quæ det operari supernaturaliter & diuinè, quàm forma quæ det operari diuinè, sicut in esse naturali videmus formam esse priorem potentiis: sed si charitas idem sit cum gratia hoc verum non erit, ergo charitas non est gratia; alioqui non erit in nobis esse diuinum quasi connaturaliter & completè infusum. Confirmatur, quia gratia est primum fundamentum totius esse supernaturalis & diuini: sed charitas esse non potest primum fundamentum, cum sit virtus appetitiua supponens intellectum, ergo charitas non est gratia. Denique cum hæc forma possibilis sit quæ tribuat diuinum esse, eoque modo connaturalis intelligatur in nobis diuinum esse

esse, & absconditus cordis homo, certe satius videtur gratiam ponere distinctam à charitate quàm utramque confundere.

Solutio
primæ du-
bitationis.

Ad primam Respondeo nomine (Charitatis) in Scripturis ferè intelligi actum charitatis, cui tribuuntur vt causæ meritoria non tanquam causæ formali, omnes effectus qui conueniunt gratiæ vt formæ. Deinde dico nomine (Charitatis) non intelligi solum actum quo inclinamur ad diligendum Deum, sed totum illum statum amicitia, qui intercedit inter nos & Deum: sic enim charitas sumpta pro statu amicitia, complectitur gratiam & omnes habitus, vnde nec mirum est quod illi tribuantur omnes effectus qui tribui solent gratiæ.

Secundæ.

Ad secundam Respondeo Tridentinos Patres consulto abstinere voluisse ab ea controuersia, vnde aliquando visi sunt gratiam diuidere à charitate, alioqui visi sunt confundere sumentes charitatem non pro solo habitu operatiuo, sed pro cumulo perfectionis qui efficit nos Dei amicos.

Tertiæ.

Ad tertiam Respondeo quod reuerà loquendo contrariè per se in nobis gratia deberent etiam tolli Fides & Spes; sed nihilominus ex sola indulgentia Dei, certum est illas non destrui per quodlibet peccatum, vt facilius peccator redire posset in priore vitam. Deinde nego nos posse coniungi Deo, aut participare vitam eius per solam operationem, quia magis illa participari potest à nobis per radicem diuinarum operationum. Charitas facit nos meritorie Deo diligibiles, gratia verò formaliter eo modo quo postea explicabitur. Fateor nunquam separari gratiam à charitate & donis Spiritus Sancti, nego autem illas non distingui propter diuersos effectus formales: quomodo autem gratia excedat omnia dona Dei dicitur in sequentibus.

Gratia sanctificans
quid sit.

Quæ hæcenus dicta sunt omnia ferè pertinent ad genericam rationem gratiæ sanctificantis, est enim qualitas realis, permanens, ab operatiuis habitibus distincta, sed non constat quænam sit propria eius ratio & differentia quæ constituitur specialis eius character, pender verò tota illa ratio à duplici effectu formali huius gratiæ, vnus negatiuus est nempe remissio peccati, alter est positius nimirum filio adoptiuæ, perfecta iustitia, similitudo cum Deo & participatio eius naturæ de quibus sigillatim dicendum est.

SECTIO III.

De primo effectu formali gratiæ sanctificantis qui est remissio peccatorum.

S. Thom. quæst. 113.

Multiplex
error se-
ctatorum.

Certum est primò, errasse multipliciter sectarios circa iustificationem impij à peccato. Primò, enim negant peccata vnquam remitti, hominem enim manere semper inquinatum peccatis quæ semel commissæ sunt. Secundò, volunt peccata illa regi duntaxat & non imputari propter iustitiam Christi imputatam peccatori, quasi eius esset. Tertiò, asserunt immunda etiam & inquinata esse omnia illius opera, & peccata mortalia, tamen propter imputatam iustitiam Christi, obesse illa non possint prædestinatis, & habentis fidem Mediatoris.

Catholica
veritas.

Certum est secundò, Catholicam veritatem de remissione peccatorum oppositam illis erroribus tria etiam potissimum continere capita quæ habentur in Concilio Tridentino sess. 6. cap. 4. 7. & 14. & variis canonibus. Primum est peccata quælibet in iustificatione non regi tantum vel non imputari ad poenam, sed tolli reuerà & deleri, itavt nihil sit damnationis iis qui sunt in Christo Iesu, quos nimirum eripuit Deus

de potestate tenebrarum, & transtulit in regnum filij dilectionis suæ. Secundum est peccata illa quantumcunque sint grauia, & numero infinita, ea tamen omnia simul remitti & statim eo ipso temporis momento quo gratia infunditur. Tertium est remissionem illam peccati non esse fauorem duntaxat aliquem extrinsecum, sed veram sanctificationem & renouationem interioris hominis.

Ex tribus his capitibus quæcunque spectabant ad duo prima omnino exposita sunt in tractatu de poenitentia, vbi primò statuebam omnia peccata mortalia, statim, simul, est infallibiliter deleri per poenitentiam. Secundò, formam quæ expelluntur peccata formaliter non esse actum poenitentia, vel dilectionem super omnia. Tertiò posse diuinitus deleri peccatum sine infusione vlla physicæ qualitatæ, & sine vlla mutatione peccatoris per solam condonationem extrinsecam, quæ omnia fusè disputata sunt eo loco. Vnde solum mihi superest tertium illud caput de causa formali expulsiua peccati, quam dixi esse gratiam sanctificantem infusam animæ, vbi tria sunt difficilia. Primò, vtrum gratia peccatum expellat formaliter, an verò meritorie solum & dispositiue. Secundò, vtrum se sola illud expellat, sine alio vilo fauore ac condonatione extrinseca. Tertiò, vtrum saltem diuinitus possit gratia esse simul cum peccato.

§. I.

Vtrum gratia peccatum expellat formaliter, an meritorie.

Effectiue tantum & meritorie peccatum gratia expellet, si moueat ex se Deum ad tollendum & condonandum peccatum: expellet formaliter si expellat propter impossibilem saltem naturalem cum peccato, sicut calor expellit formaliter frigus ab eodem subiecto in quo stare naturaliter nequit cum frigore.

Status dis-
cussus:

Ratio ergo dubitandi est primò, quia si gratia causaliter formaliter remissionem peccati, propter impossibilitatem cum illa, infusio gratiæ simul fieri deberet cum remissione peccati, consequens illud absurdum est: nam si remissio peccati est prior infusione gratiæ, ergo non causaliter per illam, si est posterior, ergo in illo priori quo gratia præcedit remissionem peccati, peccatum & gratia sunt simul, quod absurdum est, si enim vno instanti peccatum & gratia possunt esse simul, possunt etiam semper esse simul.

Ratio pri-
ma dubi-
tandi.

Secundò, ens purè morale cuiusmodi est peccatum non potest ex se habere physicam repugnantiam cum entitate aliqua physica, nam ea quæ opponuntur contrariè debent esse sub eodem genere, gratia est ens physicum, peccatum est ens morale, ergo non opponuntur contrariè. Imò peccatum cum sit ens morale non expellit gratiam nisi demeritorie ac moraliter, ergo gratia etiam expellit meritorie ipsum peccatum.

Secundæ.

Tertiò, sequeretur etiam quod iustus etiam diuinitus non posset peccare: nam qui habet formam cum peccato impossibilem non potest peccare, v. gr. humanitas Christi, & voluntas beati non possunt peccare, quia formas habent impossibiles cum peccato vnionem scilicet hypostaticam, & amorem beatificum: sed gratia est per se forma impossibilis cum peccato, ergo iustus erit impeccabilis.

Tertia.

Quartò explicari non potest in quo consistat repugnantia illa gratiæ cum peccato, si enim gratia peccatum expellit per modum formæ, oportet vt ex sua natura repugnantiam habeat cum illo.

Quarta.

Dico primò, gratiam sanctificantem non meritorie solum & effectiue, sed formaliter expellere peccatum propter impossibilitatem saltem naturalem cum illo. Ita docent communiter Theologi cum san-
cto

Afferio
prima.